

Kako čitati djetetu, nalazeći u tome zajedničko veselje i korist?

(Pripremila Sonja Pribela-Hodap)

Čitanje djeci jedna je od onih aktivnosti koje se prenose iz naraštaja u naraštaj i svako dijete u njoj uživa. Želite li da vaše dijete zavoli čitanje, neke korake morate poduzeti već u doba kada ono čini svoje prve korake.

- × Knjigu najprije pročitajte sami. Kada znate što slijedi, čitat ćete s više živosti te ćete u čitanje lakše uključiti i dijete.
- × Dopustite djetetu da sâmo odabere što ćete mu čitati. Nemojte se iznenaditi kada poželi da mu istu priču čitate više puta; to znači da je želi zapamtiti.
- × Dok čitate, dijete vam treba sjediti u krilu ili vrlo blizu vas kako bi osjetilo bliskost.
- × Pri čitanju se valja udobno smjestiti i isključiti izvore ometanja (radio, TV).
- × Mala djeca posebno uživaju u čitanju ako mogu pratiti slike. Držite knjigu na prikladnoj udaljenosti kako bi dijete moglo razgledati slike.
- × Čitajte polagano, sporije nego što inače govorite, kako bi dijete moglo pratiti misao i zapamtiti pročitano.
- × Kada dijete poželi, dopustite mu da sâmo "čita" knjigu, izmišljajući priču, a vi slušajte.
- × Što je dijete mlađe, priča treba biti kraća jer će djetetova pažnja brže odlutati. Poštujte djetetove želje i prekinite priču u trenutku kada dijete više nije zainteresirano za slušanje.
- × Čitanje ne smije trajati predugo, kako se dijete ne bi zamorilo i kako bi uskoro ponovno poželjelo da mu čitate.

Zajedničko čitanje slikovnica, kratkih priča i sl. izvrstan je početak za razvoj predčitateljskih vještina. Često se roditeljima čini da je čitanje rezervirano samo za razdoblje polaska u školu, ali pritom zaboravljaju da je to prirodan proces koji počinje s prvim izlaganjem pisanom tekstu.

- × Roditelj koji čita svom djetetu, potiče osjećaje uzajamnosti i bliskosti.
- × Čitajući djetetu, potičemo spoznaju i razumijevanje tuđih i vlastitih osjećaja.
- × Čitajući, potičemo prihvaćanje i uvažavanje socijalnih načela i odnosa.
- × Čitanjem potičemo razvoj djetetova govora.
- × Čitajući, potičemo razvoj djetetova zapažanja i pamćenja.
- × Čitajući djetetu, potičemo zaključivanje i usvajanje pojmova.
- × Čitanjem potičemo djetetovu kreativnost i kritičko razmišljanje.
- × Čitajući djetetu, pripremamo ga za samostalno čitanje.

Deset je načina na koji “rituali” čitanja mogu poticati dijete na kasnije uspješnije učenje.

1. STVARANJE POSEBNOG MJESTA ZA ČITANJE

Osigurajte stalno mjesto za čitanje, mjesto na kojemu će se vaše dijete osjećati sigurno i ugodno. Smjestite se na omiljenom kauču, okruženi omiljenim igračkama i pokriveni omiljenom dekom. Ovime **potičete višesenzorni razvoj mozga**. Kada se vaše dijete osjeća sigurno i ugodno, svi osjeti (njih, okus, sluh, vid i dodir) su stimulirani. Vaše dijete će povezivati čitanje s ugodom, čitanje će postati nešto čega će se ono rado sjećati i rado mu se vraćati.

2. PRIBLIŽITE SE

Osigurajte djetetu osjećaj sigurnosti tako što ćete ga posjesti u krilo ili ga smjestiti što bliže sebi. Ovime **smanjujete izlučivanje kortizola u mozak**. Kortizol je hormon koji djeluje poput obrambenog mehanizma kada su ljudi prestrašeni ili se osjećaju nesigurno. Ovaj hormon može ometati učenje. Kada dijete sjedi što bliže vama (tijela vam se dodiruju), kortizol se luči znatno manje.

3. JAČAJTE DJETETOVE POTENCIJALE ZA UČENJE

Započnite s kraćim pričama. Ubrzo ćete primijetiti da se djetetova pažnja povećala pa nedugo zatim kako se opet povećala i tako stalno. Ovime **povećavate zonu proksimalnog razvoja**. Ova “zona” je razlika između onoga što dijete može naučiti sâmo i onoga što može naučiti uz pomoć odrasle osobe. Kako postupno povećavate vrijeme čitanja, dijete postaje sve pripremljenije za samostalno učenje.

4. DRAMATIZIRAJTE

Upotrebljavajte različite glasove, različite zvukove i sl.. Kada čitate naglas, dramatizirajte različite likove. Ovime **potičete slušnu percepciju djeteta**. Kad je dijete u prilici slušati različite zvukove, ne samo što priča postaje zabavnija, već u djeteta potiče razvoj vještina kritičkog slušanja.

5. ČITAJTE I PRATITE TEKST PRSTOM

Dok čitate naglas, prelazite prstom ispod riječi, “podcrtajte” prstom naslov, autora i glavne riječi u priči. Ovime pomažete djetetu **usvajati smjer čitanja slijeva nadesno**. Osim toga, **potičete i fonemsku svjesnost**. Fonemska svjesnost jest mogućnost da čujemo, identificiramo i rabimo glasove u govornom jeziku. Čuti glas u riječi prvi je korak učenja čitanja.

6. ČITAJTE PONOVRNO I PONOVRNO

Možda ste se vi i zasitili jedne te iste priče koju vaše dijete voli stalno slušati, ali postoje razlozi zašto djeca žele čuti neku priču više puta – ponovno i ponovno. Time djeca **organiziraju mišljenje višeg reda**. Kada dijete čuje ili čita priču ponovno i ponovno, ono se uči predvidjeti ishode na osnovi prethodnog iskustva i prepoznavanja poznatih rečenica. **Razvijaju pamćenje** – čitanje iste priče ponovno i ponovno pomaže djeci razviti vještine pamćenja.

7. OSVIJESTITE

Istaknite slike, oblike, boje i brojeve stranica naglašavajući ih dok čitate. Ovime potičete **razvoj vizualne percepcije**. Isticanjem različitih elemenata tiskanog teksta ili slike pomažete djetetu uočavati detalje na tiskanome materijalu.

8. SNAGA RIJEČI

Govorite što je moguće “normalnije”, no naglašavajte riječi što točnije i jasnije. Vaše vas dijete vrlo pažljivo sluša! Ovime potičete **razvoj govora**. Kada vas vaše dijete sluša, ono sluša jezik koji se govori. To je proces u kojem pomažete djetetu da svoje misli pretoči u riječi i da istovremeno nauči osnovna pravila uporabe jezika.

9. USPOREĐUJTE I UOČAVAJTE RAZLIČITOSTI

Uspoređujte dok čitate, primjerice možete djetetu postaviti pitanje: “Koja je drvo više?” ili pak možete unositi elemente stvarnog života: “Ti imaš smeđu kosu, koje je boje kosa Snjeguljice?” Ovime potičete **analitičko mišljenje**. Uspoređivanjem i uočavanjem različitosti pomažete djetetu prepoznati odnose među stvarima te uočavati različitosti i sličnosti.

10. PRIČANJE PRIČE PO SJEĆANJU

Nakon što ste zajedno pročitali priču, propitajte dijete što se dogodilo na početku i na kraju priče, koji su glavni likovi i što im se dogodilo i slično. Ovime potičete **mišljenje višeg reda**. Dok dijete pokušava objasniti događaje svojim riječima, stimulira mišljenje višeg reda. Ovo može biti težak zadatak u početku, ali ubrzo ćete primijetiti kako je dijete naučilo procesirati informacije u višim kategorijama. Ova aktivnost istovremeno potiče aktivnosti slušanja i razumijevanja.

